Ministeri Talvitien vastaukset sivistys- ja tiedejaoston ennakkokysymyksiin. Pe 7.11 jaoston budjettikuuleminen.

Korkeakouluopetus ja tutkimus

- **Korkeakoulujen (yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen) perusrahoituksen tilanne aloituspaikkojen korotetun määrän, opetuksen laadun ylläpitämisen ja korkeakoulupolitiikan vision toimeenpanon näkökulmasta.**

  Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen valtionrahoitukseen ehdotetaan ensi vuodelle runsaat 3,3 miljardia euroa, joka on runsaat 62,6 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2025 varsinaisessa talousarviossa. Korkeakoulujen kannalta on tärkeää, että korkeakouluindeksit otetaan huomioon täysimääräisesti.

  Korkeakoulujen tutkimustoiminta ja tätä kautta myös opetus hyötyvät T&K-rahoituksen lisäyksestä. Vuonna 2026 T&K-rahoituslain mukaista lisärahoitusta kohdennetaan ensimmäisen kerran myös suoraan yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tutkimustoimintaan. Esimerkiksi tohtorikoulutuksen kehittäminen ja Suomen Akatemian tutkimusmäärärahojen myöntövaltuuksien lisääminen vahvistavat korkeakouluja.

  Kilpaillun rahoituksen osuus korkeakoulujen tutkimusrahoituksesta on jo nykyisellään korkea. Korkeakoulujen perusrahoituksesta huolehtimalla ja T&K-rahoitusta yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen TK-toimintaan suuntaamalla varmistetaan tutkimustoiminnan edellytykset ja tason ylläpito. On muistettava, että korkealaatuinen tutkimus on edellytys korkeatasoiselle opetukselle, eivätkä tutkimus ja opetus ole irrallaan toisistaan.

  Kaikki korkeakoulut ovat myös sitoutuneet tutkintotavoitteiden nostamiseen kaudelle 2025–2028. Korkeakoulujen tutkintotavoitteita on nostettu kasvu-uralle, jolla mahdollistetaan 50 prosentin koulutustasotavoitteen suunnassa eteneminen. Sovituissa tutkintotavoitteissa näkyvät aiemmin toteutuneet koulutusvastuiden laajennukset sekä korkeakoulujen toteuttamat aloituspaikkojen lisäykset, ml. kansainväliset opiskelijat. Tutkintotavoitteisiin pääseminen edellyttää osin aloituspaikkojen lisäystä, mutta erityisesti merkittävää muutosta vaaditaan koulutuksen nykyiseen läpäisyyn. Korkeakoulut ovat sopimuskaudelle 2025-2028 sitoutuneet tutkintotavoitteiden nostamiseen siitä huolimatta, ettei tähän ole neuvotteluissa ollut mahdollisuutta osoittaa lisärahoitusta.

  Esitetyllä määrärahatasolla voidaan edistää monia tavoitteita jo käynnissä olevien toiminnallisten muutosten kautta, joita liittyy esimerkiksi ensimmäistä tutkintoaan suorittavien opiskelijoiden osuuden lisäämiseen korkeakouluissa, läpäisyn parantamiseen, joustavien siirtymien mahdollistamiseen opiskelijoille, EU/ETA-alueen ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden täyskatteellisten lukuvuosimaksujen käyttöönottoon tai jatkuvan oppimisen kehittämiseen. Tavoitteena on myös ulkopuolisen täydentävän rahoituksen lisääminen.

  Hallituskauden aikana on tehty päätöksiä myös lisärahoituksesta aloituspaikkamäärien kasvattamiseen yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa varhaiskasvatuksen opettajien sekä sairaanhoitajien, bioanalyytikoiden ja röntgenhoitajien koulutuksiin. Lääkärien ja eläinlääkärien koulutusmäärien pysyviin lisäyksiin luotiin malli yhdessä tiedekuntien kanssa hyödyntäen aiemman sopimuskauden

strategiarahoitusta. Konkreettisena tavoitteena on myös kaksinkertaistaa Suomeen kanavoituvan EU:n T&K-rahoituksen saanto. Tämän tavoitteen toteutumista edistetään erillisellä EU-vastinrahoituksella.

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen julkinen rahoitus on edelleen vahvaa ja vakaata, mutta korkeakoulujärjestelmään kohdistuviin yhteiskunnallisiin odotuksiin sekä kansainväliseen osaamis- ja osaajakilpailuun vastaaminen on edellyttänyt korkeakouluilta viime vuosina merkittäviä tuottavuustoimia aloituspaikkojen lisäysten toteuttamiseksi. Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen laadun ja kansainvälisen kilpailukyvyn vahvistamiseksi tulevaisuudessa tarvitaan koko korkeakoulusektorin toiminnan tehostamista esimerkiksi yhteistyön keinoin ja priorisoimalla sekä yksityisen rahoituksen osuuden kasvattamista tutkimuksen ja koulutuksen rahoituksessa. T&K-toiminnan rahoituslisäyksillä on samansuuntaisia tavoitteita. Muun muassa näitä kysymyksiä tarkastellaan korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiotyössä, jota tehdään yhdessä koko korkeakoulukentän kanssa. Vision parlamentaarinen seurantaryhmä käynnisti työnsä syyskuussa.

- **Tavoite korkeakouluttaa 50 % ikäluokasta vuoteen 2030 mennessä. Mikä on tilanne tällä hetkellä tavoitteeseen pääsemisessä? Mikä on nykyinen korkeakoulutettujen %-osuus ikäluokasta? Onko 50 % tavoite riittävä ottaen huomioon muiden OECD maiden kehityskulun vuoteen 2030 ja edelleen 2040 mennessä?**

Hallitus on sitoutunut tekemään toimenpiteitä, joilla korkeakoulutettujen nuorten aikuisten määrä pyritään nostamaan mahdollisimman lähelle 50 prosenttia vuoteen 2030 mennessä.

Suomen yhteiskunnan uudistuminen ja talouden kasvupotentiaalin vahvistamiseksi T&K-intensiteetin kasvun ohella on nostettava koulutus- ja osaamistasoa. Korkeakoulutuksen aloittajien volyymi on noussut merkittävästi 2020-luvulla tapahtuneiden koulutuslisäysten myötä. Tämän myötä korkeakoulutuksen aloittamisaste on noussut (esim. 23-vuotiaiden kohortissa aloittamisaste oli vuonna 2020 46 % ja vuonna 2023 50 %). Koulutuslisäysten vaikutus näkyi myös vuonna 2024 tutkintojen määrissä. Tutkintoja suoritettiin vuonna 2024 yli 15 % enemmän kuin vuonna 2019. Ennakkotietojen perusteella vuoden 2025 tutkintomäärät tulevat kasvamaan vuodesta 2024.

Tuoreimmat tiedot korkeakoulutettujen osuudesta ovat vuodelta 2023. Niissä ei vielä merkittävästi näy 2020-luvun koulutusvolyymin noston vaikutus. 25–34- vuotiaista korkeakoulutettujen osuus on Tilastokeskuksen tutkintorekisteriin perustuen 39,1 %, huomioiden Suomen kansalaisten tutkinnot. Kansainvälisessä vertailuissa (esim. OECD) käytetään yleisesti survey-tutkimuksena toteutetun työvoimatutkimuksen tietoja, jonka tiedot eroavat hiukan rekisteriaineistoista.

Mikäli koulutusvolyymi säilyy nykyisellä tasolla, tulee korkeakoulutettujen osuus 25–34-vuotiaiden ikäluokassa nousemaan muutamilla prosenttiyksiköillä vuoteen 2030 mennessä. Koulutuksen tarjonnan volyymin lisäksi korkea-asteen suorittaneiden osuuden kehittyminen 25–34 v. ikäluokassa riippuu koulutuspolkujen toimivuudesta, aloituspaikkojen ohjautumisesta ensikertalaisille, korkeakoulutuksen aloittamisen ikärakenteesta, opintojen läpäisystä sekä väestökehityksestä (erityisesti maahanmuutosta). Mikäli em. asiat säilyvät nykyisellä tasolla, 50 % tavoite saavutetaan aikaisintaan 2030-luvun loppupuolella. Arvioon liittyy kuitenkin huomattavia epävarmuuksia. On kuitenkin huomattava, että jo nykytilanteessa 45-vuotiaiden ikäluokasta 50 % on suorittanut korkea-asteen tutkinnon.

Koulutustason nostoa ei saa tehdä korkeakoulutuksen laadun kustannuksella. Korkeakouluyhteisöjen hyvinvointiin ja opiskelijoiden moninaistuviin taustoihin on kiinnitettävä nykyistä enemmän huomiota,

samoin kuin aliedustettujen ryhmien pääsyyn korkeakoulutukseen. On huomattava myös, että keskeisissä verrokkimaissa opiskelijakohtaiset panostukset ovat vuodesta 2015 vuoteen 2022 kehittyneet Suomea myönteisemmin. Lisäksi Suomessa yksityisen rahoituksen osuus koulutuksen rahoituksessa on kansainvälisesti vertailtuna pieni.

- **On linjattu 100 milj. euron lisärahoituksesta korkeakoulujen aloituspaikkoihin ja opintoseteleihin. Mikä on suunnitelman tämän rahoituksen talousarviokohdennuksesta ja toisaalta siitä, mistä tämä rahoitus otetaan/säästetään?**

  Puoliväliriihen kasvutoimissa päätettiin lisätä korkeakoulujen aloituspaikkoja sekä toteuttaa ilman korkeakoulupaikkaa jääneille toisen asteen koulutuksesta valmistuneille maksuton 30 opintopisteen opintoseteli avoimeen korkeakouluopetukseen. Näihin toimiin kohdennettavat määrärahat valmistellaan sisällytettäväksi vuoden 2026 täydentävään talousarvioehdotukseen.
  Asia on vielä valmisteltavana. Hallituksen esitys julkistetaan 20.11.

  Opetus- ja kulttuuriministeriön valmistelussa on lähdetty siitä, että 100 milj. euron kokonaisuudesta kohdentuisi vuosien 2026–2028 aikana 1) avoimen korkeakouluopetuksen opintosetelietuuteen ja tähän liittyvään ohjauspalveluiden kokonaisuuteen yhteensä 55,8 milj. euroa ja 2) korkeakoulujen aloituspaikkamäärän lisäämiseen ja tästä seuraaviin opintososiaalisiin etuuksiin yhteensä 44,2 milj. euroa. Kokonaisuudesta aiheutuvat menolisäykset vuodelle 2026 olisivat yhteensä 29,5 milj. euroa.

- **Miten varmistetaan korkeakoulujen edellytykset saada kilpailtua T&K rahoitusta tilanteessa, jossa oman perusrahoituksen riittämättömyys aiheuttaa sitä, ettei kilpaillun rahoituksen edellyttämää omarahoitusosuutta aina löydy?**

  T&K-rahoituslain mukaista rahoitusta kohdennetaan vuonna 2026 yhteensä 55 milj. euroa sen perusteella, miten tutkimuslaitokset ja korkeakoulut ovat menestyneet tietyissä EU-rahoitushauissa. Tästä kohdentuu noin 33 milj. euroa yliopistoille ja ammattikorkeakouluille. Tämä rahoitus jaetaan toteutuneiden rahoitusten perusteella ja rahoituksen saaja voi kohdentaa sen vastinrahana tuleviin uusiin hankkeisiin tai valitsemallaan tavalla tutkimuksen vahvistamiseen.

  Yliopistoille ja ammattikorkeakouluille on vuoden 2026 talousarvioesityksessä kohdennettu ensimmäistä kertaa T&K-rahoituslain mukaista suoraa rahoitusta tutkimustoimintaan yhteensä 30 milj. euroa. Aiempina vuosina rahoitusta on kohdentunut kilpailtuna rahoituksena Suomen Akatemian tai Business Finlandin kautta. Myös CSC:n suurteholaskentaympäristön vahvistaminen ja LUMI AI-supertietokoneen hankinta vahvistavat korkeakoulujen tutkimusedellytyksiä riippumatta korkeakoulun omista rahoitusmahdollisuuksista.

- **Talousarvioesitystä täydentävän esityksen ennakointi yleisemminkin vastuualueen osalta.**

  Opetus- ja kulttuuriministeriö on omassa täydentävässä talousarvioehdotuksessa ehdottanut hallituksen varsinaiseen talousarvioesitykseen nähden:

  - Kasvutoimiin liittyen lisättäväksi a) korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteisiin menoihin (mom. 29.40.20) 18,6 milj. euroa kolmivuotiseen avoimen korkeakoulun opintoseteli-pilottiin, b)

yliopistojen valtionrahoitukseen (mom. 29.40.50) 5,4 milj. euroa yliopistojen aloituspaikkamäärän kertaluonteiseen lisäämiseen ja c) ammattikorkeakoulujen valtionrahoitukseen (mom. 29.40.55) 3,78 milj. euroa ammattikorkeakoulujen aloituspaikkamäärän kertaluonteiseen lisäämiseen. Yhteensä noin 810 kertaluonteisen lisäaloituspaikan koulutuskustannukset (kasvutoimen kohdat b ja c) edellyttävät korkeakouluille kohdentuvan lisärahoitusta yhteensä 27,540 milj. euroa vuosien 2026-2028 aikana. Lisäaloituspaikat kohdentuisivat tasan YO- ja AMK-sektorien kesken. Ero lisärahoituksen määrässä korkeakoulusektorien välillä selittyy koulutuksen kestolla.

- Kansallisarkiston toimintamenomäärärahoihin (mom. 29.01.06) lisättäväksi 1,92 milj. euroa, mistä 1,08 milj. massadigitointihankkeeseen (DVV, AVI, VNK) ja 12 000 euroa Kansallisarkiston kiinteistövuokrien indeksitarkistuksiin.
- Lisäksi tiedepoliittisten tavoitteiden edistämisen määrärahoista (mom. 29.40.56) siirrettäväksi 162 000 euroa Suomen Akatemian toimintamenomäärärahoihin (mom. 29.01.05) tutkimusinfrastruktuuritoimikunnan menoihin.

Hallituksen täydentävä talousarvioehdotus vuodelle 2026 julkistetaan 20.11.2025.

- **Vastuualueenne kipupisteet talousarvioesityksessä.**

Viime vuosien merkittävistä määrärahalisäyksistä huolimatta korkeakoulujen valtionrahoitus on aiemmin toteutettujen indeksijäädytysten seurauksena reaalisesti 2010-luvun alun tasolla. Lisäksi määrärahalisäykset ovat indeksikorotuksia lukuun ottamatta pääsääntöisesti käyttötarkoitukseltaan sidottuja ja määräaikaisia.

Tutkimusrahoituksen merkittävä kasvu monipuolistaa Suomen Akatemian rahoitusmuotoja ja rahoituksen saajakenttää. Korotetut tutkimusmäärävaltuudet ja niiden mukaiset määrärahat eivät ole kuitenkaan käytettävissä Suomen Akatemian toimintamenoihin. T&K-rahoituksen nykyinen tulkinta ei mahdollista Suomen Akatemian toimintamenomäärärahojen lisäämistä T&K-rahoituksen lisäykseen varatuista määrärahoista. Suomen Akatemian toimintamenomäärärahoihin kohdistuu vastaavia menosäästöjä kuin muihinkin virastoihin. Tärkeää olisi pystyä vahvistamaan Suomen Akatemian toimintamenoja lisääntyviä tehtäviä vastaavasti. Vuodesta 2023 Suomen Akatemian vakinaisen henkilöstön määrä on hieman vähentynyt, kun samanaikaisesti Akatemian tutkimusmäärärahavaltuudessa on tapahtunut viidenneksen kasvu.

Taide ja kulttuuri

- **Miten kulttuurin alueellinen saavutettavuus pk-seudun ulkopuolella varmistetaan tilanteessa, jossa Taiken rahoitusleikkaukset ovat kohdistuneet suhteessa voimakkaammin pk-seudun ulkopuolisiin toimijoihin ja kuntien edellytykset tukea alueensa kulttuuria ovat monin paikoin heikot?**

Valtioneuvoston kulttuuripoliittinen selonteko linjaa, että kulttuuri on jokaisen oikeus. Kulttuuri kuuluu kaikille riippumatta taustasta, kielestä, sijainnista, iästä tai taloudellisista resursseista. Kulttuuripalvelut ovat saatavilla eri kielillä ja oikeissa kanavissa, ja eri väestöryhmien kohtaamista ja vuorovaikutusta on lisätty.

Kulttuurin alueellisen saavutettavuuden keskeisiä toimijoita ovat kunnat. Kunnat vastaavat alueellaan kulttuuritoiminnan järjestämisestä kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain (166/2019) mukaisesti. Kaikkien kuntien tehtävänä on järjestää asukkailleen kulttuuripalveluita. Siinä kuntien tulee ottaa huomioon paikalliset olosuhteet ja voimavarat sekä eri väestöryhmien tarpeet.

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja muut valtion viranomaiset luovat edellytyksiä kuntien kulttuuritoiminnalle. Kulttuurin ja taiteen edistämisen tehtäviä alueilla hoitavat Museovirasto ja Taiteen edistämiskeskus sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset niitä koskevan lainsäädännön mukaisesti. Vuoden 2026 alusta alkaen tehtävät siirtyvät mm. Taide- ja kulttuurivirastolle ja elinvoimakeskuksille.

Kunnat saavat pääosan kulttuuritoimintaan tarkoitetusta valtionrahoituksesta valtiovarainministeriön kunnan peruspalveluiden korvamerkitsemättömästä valtionosuudesta. Kuntien rahoitus kulttuurille on 1,065 mrd euroa, mutta se jakautuu epätasaisesti riippuen kunnan sijainnista ja koosta.

Taiteen edistämiskeskuksen päätoimipiste sijaitsee Helsingissä ja sillä on 10 toimipistettä eri puolilla Suomea. Viraston asiantuntijuus näkyy eri puolilla Suomea erilaisina neuvontapalveluina ja hankkeina. Lisäksi Taiteen edistämiskeskus tukee vuosittain taide- ja kulttuuritoimintaa apurahoilla ja avustuksilla noin 45 miljoonalla eurolla. Vuonna 2025 myönnetyistä apurahoista ja valtionavustuksista noin 57 prosenttia kohdentui Uudellemaalle ja 43 prosenttia muualle Suomeen, kun vuonna 2024 vastaavat luvut olivat Uusimaa 61 ja muu Suomi 39 prosenttia. Muutos johtuu vuonna 2025 tehdyistä säästötoimista, jotka Taiteen edistämiskeskus toteutti vähentämällä muita kuin lakisääteisiä henkilöhakijoiden apurahoja, jolloin osa säästöstä kohdentui alueilla työskentelevien taiteilijoiden apurahoihin. Säästötoimet näkyivät Taiteen edistämiskeskuksen apuraha- ja avustustoiminnassa kaikkiaan noin 4,5 miljoonan euron vähennyksenä.

- **Mitä hallitus aikoo tehdä kirjailijoiden heikenneelle toimeentulolle?**

Muun muassa kirja-alan digitalisaatio ja muutokset lukemisessa ovat vaikuttaneet kirja-alaan ja myös kirjailijoiden toimeentuloon. Hallitus on tietoinen alan vaikeuksista ja osana kulttuuripoliittisen selonteon toimenpiteitä olemme jo käynnistäneet kirja-alan selvityksen, joka valmistuu vielä tämän vuoden puolella. Tämän pohjalta laaditaan erillinen kirjallisuuspoliittinen toimenpideohjelma, jossa tähänkin ongelmaan päästään tarttumaan paremmin.

Kirjailijoiden toimeentulossa huomionarvoista on laaja skaala: osa kustantamoista raportoi ennätystuloksista kirjailijoille tilitettävissä tekijänoikeustuloissa, eli heikentynyt toimeentulo ei koske koko kirjailijakenttää.

Pääministeri Petteri Orpon hallitus on varmistanut miljoonan euron pysyvän lisäyksen budjettiin, jotta e-kirjan ja e-äänikirjojen kirjastokäytöstä voidaan maksaa korvaus tekijöille. Tämä vaikuttaa suoraan kirjailijoiden toimeentuloon.

Olemme myös aloittaneet kolmevuotisen hankkeen, jossa yleiset kirjastot voivat hakea Lukukeskuksen kautta kirjailijavierailuita. Hankkeelle on varattu 300 000 euroa kolmeksi vuodeksi ja tällä saadaan toteutettua arviolta 3000 kirjailijavierailua ympäri Suomen. Kirjailijavierailut tarjoavat työtilaisuuksia kirjailijoille ja omalta osaltaan kartuttavat toimeentuloa.

Hallitus jatkaa myös työtä lukemisen edistämiseksi. Myös tällä työllä on välillinen vaikutus kirjailijoihin ja heidän toimeentuloonsa.

- **Millä tavalla Celia-korvauksia koskevaa käytäntöä voitaisiin ajantasaistaa ja oikeudenmukaistaa siten, etteivät kirjallisuuden tekijät menettäisi korvauksiaan Celia-lainoista tulevaltakin vuodelta?**
- **Onko kirjailijoiden ja kääntäjien korvausta koskevaa tekijänoikeuslain 17 b §:ää mahdollista täydentää ministeriön päätöksellä ennen varsinaista Celian e-äänikirjojen ja e-kirjojen verkkolainojen korvaamista koskevan lain ajantasaistamista?**

Tekijänoikeuslaissa säädetty rajoitus näkövammaisten ja muiden lukemisesteisten hyväksi perustuu lukemisestedirektiivin (EU) 2017/1564 velvoitteisiin. Ministeriön vuonna 2021 tekemän selvityksen mukaan kaupalliset äänikirjamarkkinat eivät pääsääntöisesti tarjoa sisältöjä lukemisesteisille sopivalla formaatilla, eikä lukemisesteisille tarkoitettujen äänikirjojen suoratoistopalveluiden voida katsoa vaikuttavan kaupallisiin äänikirjamarkkinoihin niitä heikentävästi. Suomessa tilanteen uudelleentarkastelu voi tulla ajankohtaiseksi aikaisintaan komission direktiiviä koskevan arvioinnin jälkeen. Komission arviointi on viivästynyt.

- **Millaisia toimia on tulossa verkkokirjahyllyjen osalta?**

Korkeakoulukirjastoissa käytössä olevista kaupallisista verkkokirjapalveluista (nk. verkkokirjahylly) on tehty ministeriössä selvitys, joka tullaan toimittamaan sivistysvaliokunnalle. Suurin osa palveluista ja niiden sisältämistä aineistoista on ulkomaisia. Palveluiden käyttöehdot ja -periaatteet ovat yhteismitattomia, eikä palveluita voida velvoittaa käyttötietojen tai muidenkaan tietojen luovuttamiseen. Nykyistä e-kirjojen ja e-äänikirjojen kirjastokäytön korvausta vastaava korvaus ei ole mahdollinen verkkokirjapalveluiden osalta.

- **Onko aiemmin käyttämättä jäänyt lainauskorvaus 450 000 euroa mahdollista käyttää ensi vuonna?**

Kyseinen siirtomääräraha koskee e-aineistojen kirjastokäytön korvausta ja se on mahdollista käyttää ensi vuonna. Asiaa valmistellaan yhteistyössä lainauskorvausta ja e-kirjojen ja e-äänikirjojen kirjastokäytön korvausta hallinnoivien yhteishallinnointiorganisaatioiden kanssa.

- **Kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanosuunnitelman valmistelu. Kuinka alempi valtion rahoituksen taso otetaan kokonaiskuvassa huomioon?**

Taloudellisten mahdollisuuksien tiukentuessa keskeisessä roolissa on riittävän ja ennakoitavan rahoituksen varmistaminen ja tekijöiden aseman ja oikeuksien turvaaminen.
Suomi on ennennäkemättömän rakennemullistuksen kourissa ja myös kulttuurialalla on jouduttu tätä kokemaan. Jatkossa tärkeää on se, miten toimijoiden välille saadaan synnytettyä hallinnollista, rakenteellista ja rahoituksellista yhteistyötä. Valtio sitoutuu jatkossakin rahoittamaan kulttuuria. Rahoitusmalleja tullaan tarkastelemaan uudelleen mukaan lukien eri toimijoiden välinen yhteistyö. Yksityiseen kulttuurin kuluttamiseen kannustetaan kaikin keinoin.

- **Luovien alojen kasvupotentiaalista puhutaan paljon. Mitkä ovat hallituksen konkreettiset toimet alan kasvun tukemisessa?**

Hallitus on valmistellut Luovan talouden kasvustrategian, joka valmistui kesäkuussa 2025. Strategiassa on yhteensä 24 toimenpidettä kuuden strategisen painopisteen alla, joita ovat: Osaaminen ja ennakointi, Ekosysteeminen yhteistyö, yritysten neuvontapalvelut, rahoituspolut, maakuvatyö, viennin edistäminen ja markkinointi sekä sääntely. Ks. Tarkemmin: Luovan talouden kasvustrategia. Strategian toimeenpanoa seuraava Luovan talouden neuvottelukunta kokoontuu tänä syksynä kaksi kertaa.

Luovat alat on tunnistettu yhdeksi Team Finland verkoston strategian painopiste-alueeksi. Business Finland on toteuttanut tänä syksynä luovien alojen yrityksille kohdennettua neuvontaa T&K–rahoituksen hyödyntämiseksi yhteistyössä Taiteen edistämiskeskuksen kanssa.

Lisäksi hallitus päätti, että Suomi ottaa käyttöön tilausohjelmapalveluille kohdistuvan maksuvelvoitteen. Opetus- ja kulttuuriministeriö ja liikenne- ja viestintäministeriö ovat asettaneet työryhmän valmistelemaan asiaa. Maksu kerättäisiin Suomessa suoratoistopalveluita tarjoavilta toimijoilta, ja maksutuotot ohjattaisiin kotimaisen elokuva- ja tv-tuotannon tukemiseen. Tavoitteena on, että velvoitteen toimeenpano käynnistyy vuoden 2027 alusta.

Lisäksi on käynnistetty neuvotteluja Jatkuvan oppimisen palvelukeskuksen kanssa luovien alojen toimijoiden osaamisen vahvistamiseksi mm. tuottamalla alojen kannalta relevanttia täydennyskoulutusta (mm. tekijänoikeuksien hyödyntäminen, kv-liiketoimintaosaaminen ja digitalisaatio). Myös aineettoman omaisuuden määrittämisen tapoja ja käytäntöjä koskevaa

selvitystyötä käynnistetään opetus- ja kulttuuriministeriössä yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön asiantuntijoiden kanssa.

- **Miten ja minne elokuvasäätiölle kohdennetut ja sittemmin perutut säästöt uudelleenkohdennetaan vai uudelleenkohdennetaanko mitenkään?**

Vastaus: Asia on valmistelussa.

- **Talousarvioesitystä täydentävän esityksen ennakointi yleisemminkin vastuualueen osalta.**

Kulttuurin ja taiteen vastuualueella opetus- ja kulttuuriministeriön ehdotus vuoden 2026 talousarvioesityksen täydentäväksi esitykseksi sisältää:

- Museoviraston toimintamenoihin (momentti 29.01.07) ehdotetaan 1, 157 milj. euroa lisäystä. Lisäyksestä 1,134 milj. euroa aiheutuu Museoviraston toiminnan turvaamisesta ja 23 000 euroa kiinteistövuokrien indeksitarkistuksesta.
- Museoviraston kulttuuri- ja nähtävyyskohteiden tilakustannuksiin (momentti 29.80.20) ehdotetaan lisäystä 123 000 euroa. Lisäyksestä 38 000 euroa aiheutuu vuokrien indeksitarkistuksesta ja 85 000 euroa Savonlinnan oopperajuhlien katsomo- ja katosrakenteiden vuokrankorotuksesta.
- Kulttuurin ja taiteen valtioavustuksiin (momentti 29.80.50) ehdotetaan 10,8 milj. euroa lisäystä. Lisäyksestä 7,8 milj. euroa aiheutuu yritystukiin kohdistuvan leikkauksen perumisesta. Lisäksi Paimion parantolan rakennuksien peruskorjauksesta ja muutosvaiheen aikaisten ylläpitokustannusten kattamiseen ehdotetaan 3 milj. euroa. Paimion parantolan osalta ehdotetaan myös 10 milj. euron valtuutta, josta aiheutuu menoja 3 milj. euroa vuonna 2026, 4 milj. euroa vuonna 2027, 2 milj. euroa vuonna 2028 ja 1 milj. euroa vuonna 2029.
- Tilakustannusten valtioavustuksiin (momentti 29.80.53) ehdotetaan lisäystä 113 000 euroa, mistä 73 000 euroa aiheutuu vuokrien indeksitarkistuksesta ja 40 000 euroa Suomen kansallisoopperan peruskorjauksen vaikutuksesta vuokramenoihin.
- Kulttuuriympäristön suojelusta aiheutuviin menoihin (momentti 29.80.95) ehdotetaan 100 000 euron lisäystä. Lisäys aiheutuu Vantaan Stenkullan arkeologisista kaivauskustannuksista, jotka johtuvat muinaismuistolain 11 §:n mukaisesta yksityisen rakennushankkeen toteuttajalle myönnetystä kajoamisluvasta.

Valtiovarainministeriö antaa kantansa 7.11.2025.

- **Vastuualueenne kipupisteet talousarvioesityksessä.**